
Overgangen fra barnehagen til skolen- Barnehagelærerens tilrettelegging av lek og læring i det siste året i barnehagen

Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til barns lek og læring i overgangen fra barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?

Ann Charlotte Hammes Emilsen

[kandidatnummer: 2016]

Bacheloroppgave

[BDBAC4900]

Trondheim, mai 2020

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Forord

Dette bachelorprosjektet er skrevet i forbindelse med min avsluttende utdanning ved Dronning Mauds minne høyskole, Trondheim. I løpet av min utdanning så har jeg gått fra å tenke at jeg bare skal være på småbarnsavdeling 0-3 år, til å ha stor interesse for førskolegruppa. 5-åringene har så mye interessant ved seg, hvor jeg som barnehagelærer føler jeg kan få brukt hele meg og utdanningen godt. Barna i fem – årsalderen føler jeg hele tiden utfordrer meg på mange nye områder, slik utvikler jeg ny kunnskap hele tiden sammen med dem. Etter å ha vært i praksis har jeg fått nye erfaringer om hvordan barnehagelærere legger til rette for en god overgang fra barnehage til skole i sitt pedagogiske arbeid.

Takk til min bedre halvdel som har holdt ut med meg i utdanningsløpet, som har vært støttende i hektiske perioder hvor jeg har reist mye bort fra hjemmet vårt. Takk til min fantastiske leder og styrer i barnehagen som har tilrettelagt for at jeg kan utdanne meg samtidig som jeg har jobbet, og ikke minst fått godt rom for å utvikle meg i barnehagen. Takk til mine veiledere Signe Marie og Mariann for gode tilbakemeldinger og veiledning i bachelorperioden. Sist og ikke minst, takk til lille Ivar som kom i august og beriket livet mitt det gjorde den siste studietiden ekstra spennende.

Trondheim, Mai 2020

Ann Charlotte Hamnes Emilsen

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1. Innledning	4
1.1 Valg av tema og problemstilling.....	4
1.2 Oppbygging av oppgaven	4
1.2.1 Avgrensning	5
1.2.2 Begrepsavklaring.....	5
2. Styringsdokumenter	6
2.1 Rammeplanen	7
2.1.2 Lov om barnehager.....	7
2.2 Veileder- Fra eldst til yngst.....	7
2.3 Stortingsmelding 6. Tett på tidlig innsats	8
3. Teori	9
3.1 Barnehagelærerens rolle	10
3.2 Barns lek og læring i overgangen fra barnehage til skole	10
3.2.1 Barnets sammenheng og kontinuitet i overgangen - Hognes	12
4. Metode	13
4.1 Valg av metode	14
4.2 Intervju som metode.....	14
4.3 Planlegging av datainnsamling	15
4.4 Valg av informanter.....	16
4.5 Gjennomføring av intervju.....	16
4.6 Analyse og tolkning.....	17
4.7 Metodekritikk	18
4.8 Ethiske hensyn	19
5. Presentasjon av funn og drøfting	20
5.1 Hva legger barnehagelæreren vekt på i overgangen fra barnehagen til skolen?	20
5.1.2 Drøfting	21
5.2 Barns erfaring med lek og læring i det siste året i barnehagen	22
5.2.1 Drøfting	24

<i>5.3 Barnas trygge overgang til skolen</i>	26
6. Avslutning og oppsummering	27
7. Referanseliste	30
8. Vedlegg	31
<i>8.1 Intervjuguide</i>	<i>31</i>
<i>8.2 Samtykkeskjema</i>	<i>34</i>

1. Innledning

1.1 Valg av tema og problemstilling

Temaet for dette bachelorprosjektet er overgangen fra barnehage til skole fordi jeg ønsket mer kompetanse om barnehagelærerens rolle for pedagogisk arbeid i det siste året i barnehagen.

Temaet ble til etter at jeg leste boka «Lekbasert læring» (Størksen, et al., 2019) om Agder prosjektet hvor jeg ble inspirert av deres strategi hvor trygge relasjoner og lekbasert læring er fundamentet for barns læring av språk, sosial kompetanse, matematikk og selvregulering. Jeg vil ha mer kompetanse på hva barn trenger av utfordringer det siste året i barnehagen. Etter å ha jobbet ett år med skolestarterne, så kjenner jeg at jeg har stor interesse for barnets utvikling, lek, læring og danning i det siste året i barnehagen.

Hvordan skal jeg som barnehagelærer gi barna en stødig ryggsekk som vil trygge dem i sin overgang til skolen? Overganger kan være sårbart hos mange barn, og det er viktig å skape en god og trygg overgang. Det er noe kritikk i at barnehagen holder på å overta skolens måte å jobbe på, og det kan sees på i sammenheng med offentlige føringer (Hognes, 2019). I definisjonen av ett samarbeid mellom barnehagen og skolen kan det forstås at barnehagen har større innflytelse og dermed kan barnehagelærere sikre en sammenheng mellom barnehagen og skolen ved å gjøre barnehagen mer lik skolens arbeidsmåte (Hognes, 2019, s. 21).

I dette bachelorprosjektet velger jeg å forske på hva barnehagelærere legger vekt på, og hvordan det de legger vekt på kommer til uttrykk. Med utgangspunkt i min interesse for førskolebarna blir problemstillingen slik: *Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til barns lek og læring i overgangen fra barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?*

1.2 Oppbygging av oppgaven

Innledningsvis i denne oppgaven kommer beskrivelse og begrunnelse for valg av tema basert på hva jeg har erfart i praksis. Deretter kommer styringsdokumenter som er relevant for hva en barnehagelærer må ha kjennskap til i sitt pedagogiske arbeid med skolestarterne. I det tredjekapittelet trekker jeg frem kilder som belyser barns overgang og barnehagelærerens rolle og barns lek og læring i overgangen. Teori kapittelet kommer før metodekapittelet det er hensiktsmessig med tanke på at leseren får en faglig forankring før metodekapittelet. I fjerde kapittel presenteres valg av metode, forarbeidet til innsamlingsstrategien, valg av informanter, gjennomførelsen og avslutningsvis kommer en analyse og tolkning, metodekritikk og etiske hensyn. Metodekapittelet er det lagt vekt på fordi det er relevant for å kunne besvare

problemstillinga fordi man møter praksisfeltet og får «subjekt-subjekt – forhold mellom forsker og informant» (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). Det femte kapittelet tar for seg funn og drøfting som tar utgangspunkt i de teoretiske perspektiv som ble presentert tidligere i oppgaven, og problemstillinga blir besvart (Bergsland & Jæger, 2016, s. 57). Avslutningsvis kommer oppsummering og avslutningen som skal avgrense og oppklare oppgavens innhold og svar på problemstillingen.

1.2.1 Avgrensning

Det er ikke mulig for meg i dette prosjektet å finne en oppskrift på hvordan man som barnehagelærer skal arbeide med førskolebarna. Men i denne oppgaven skal det skaffes innblikk i hva som rører seg i to ulike barnehager gjennom intervju, samtidig som det skal forankres i teori om sosiokulturelle perspektiver på lek og læring i overgangen fra barnehage til skole. Konstruktivistisk syn på læring er også svært relevant for dette temaet, men da blir oppgaven for vid og derfor vil fokuset i denne oppgaven være på sosiokulturellperspektiv på læring. Det hadde også vært interessant å sammenligne kunnskapsløftet og rammeplanen i lys av fokus på barns læring og lek i overgangen, men det blir for vidt til å forskes på i dette prosjektet. I dette bachelorprosjektet så har jeg tatt utgangspunkt i barnehagelærerens rolle og arbeid hvor jeg intervjuet to barnehagelærere. Det hadde også vært interessant og intervjuet førsteklasse lærere for å få en dypere forståelse av problemstillingen, men det lot seg ikke gjøre i denne tiden.

1.2.2 Begrepsavklaring

For å skape en oversikt og bedre forståelse i oppgaven så vil jeg belyse begrepene overgang og sosiokulturelt perspektiv på læring.

Overganger

Overganger i denne konteksten defineres for barna i overgangen fra barnehage til skole, selv om barna også i barnehagen er igjennom mange flere overganger. I denne oppgaven vil det være sentralt å se på barnehagelærerens pedagogiske arbeid i barns overgang fra barnehagen til skolen. En felles betegnelse på overganger i barnehagen er at det kommer noen brudd på tidligere relasjoner som er endelige for barnet (Hognes , 2019, s. 56). I overgangen fra barnehagen til skolen møter de nye miljø og nye kulturer for lek og læring. Overgangen barnet er i fra barnehagen til skolen defineres som en vertikal overgang fordi den er endelig, og har flere brudd fordi barnet mister kontakt med voksne og noen venner (Hognes , 2019, s. 56). Hognes definerer overgangen fra barnehage til skole synonymt med å gå over en bro.

Alle barna som begynner på skolen krysser broen samtidig, men selve overgangen er individuell (Hognes, 2019, s. 58). Med det mener Hognes at barnet som individ opplever det å begynne på skolen forskjellig. Noen barn synes det er svært problematisk å begynne på skolen, og noen synes overgangen er lettere. I teori om overgangen fra barnehagen til skole støtter jeg teorien til (Lillemyr, 2014), hvor han skriver at man skal ta barnet på alvor ved å se de positive kvaliteter som barnet har. Det betyr at man som pedagog også i førskolegruppa skal ta barnets perspektiv, å se på hva barnet har av erfaring, kompetanse og se det som barnet allerede kan, og at dette er et grunnlag for utvikling av omsorg, lek og læring (Lillemyr, 2014, s. 229).

Sosiokulturelt perspektiv på læring

Det sosiokulturelle perspektivet tar utgangspunkt i samspill mellom tenkning og handling på den ene siden, og barnets læring på den andre siden, hvor bildet av barnets utvikling blir til i mellommenneskelige relasjoner og samspill (Säljö, 2001, s. 305). I barnehagen lærer barna, og gjør seg erfaringer i samspill med andre, hvor det også vil trygge barnet i overgangen fra barnehage til skole. Det er også viktig at barnet har gjort seg erfaringer med kommunikasjon og språk som en måte å oppfatte verden på i samspill med andre (Säljö, 2001, s. 306). Når barnet tar til seg språklige uttrykk, og betydningsinnhold for sin verden sammen med andre, vil det senere være enklere å opprette kontakt med andre. Derfor er det viktig at barnet som individ gjør seg tanker med og gjennom intellektuelle redskap for språklige uttrykk og i samspill med andre barn og voksne (Säljö, 2001, s. 306). Säljö's (2001) Definisjonen av sosiokulturelt perspektiv er «I et sosiokulturelt perspektiv er utvikling en sosialisering inn i en verden av handlinger, forestillinger, og samspillsmønstre som er kulturelle og som eksisterer i og gjennom kommunikasjon, og som derfor er forskjellige i ulike samfunn og i ulike miljøer» (Säljö, 2001, s. 307). I denne definisjonen legger det til grunn noen verdier og holdninger til læring som en barnehagelærer bør ta med seg i det pedagogiske arbeide i overgangen fra barnehage til skole. I et sosiokulturelt perspektiv blir aldri mennesket ferdig utviklet, og i sosiale relasjoner med andre lærer man alltid noe nytt. Barn trenger å lære i samspill med andre, samtidig som barnet må skape en forståelse for at man er forskjellige i ulike samfunn og i ulike miljøer.

2. Styringsdokumenter

Disse styringsdokumentene kan brukes aktivt for å oppnå de krav som stilles og for å sikre god kvalitet i barnehagene i overgangen fra barnehagen til skolen. Først trekker jeg frem

rammeplanen deretter barnehageloven, så hva veilederen fra eldst til yngst sier om barns læring i overgangen barnehage til skole og til slutt den nye stortingsmeldinga «tett på tidlig innsats».

2.1 Rammeplanen

I denne oppgaven velger jeg å ta utgangspunkt i hva kunnskapsdepartementet (2017) sier om hva barnehagen skal legge til rette for at barna: «... har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Datainnsamlingene mine vil gi noen føringer for hvordan informantenes praksiser er i forhold til deres arbeid og tolkning av rammeplanen. Samtidig som sitatet fra rammeplanen legger noen føringer for hva barnehagelærere skal legge vekt på i overgangen fra barnehage til skole. Hva gir barna ett godt grunnlag, og hva gir barna motivasjon for å begynne på skolen? Dette er målformuleringer som vil være svært individuell.

2.1.2 Lov om barnehager

Alle barnehager drives etter fastsatte overordnede bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver, og i denne oppgaven vil §2 a., §3. og §5. være relevant for problemstillingen. I paragraf §2 a. Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole legges det noen føringer for hvordan man som barnehagelærer er pliktig til å ta ansvar og samarbeide med skolen, hvor det står «Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang» (Barnehageloven, 2018, s. §2a.). I §3 barns rett til medvirkning står det «Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet» (Barnehageloven, 2018, s. §3). §3 sier noe om hvilken arbeidsmetode man som barnehagelærer skal bruke med skolestarterne i overgangen fra barnehagen til skolen. I §5 felles samarbeidsutvalg for barnehage og skole står det «Kommunen kan bestemme at det skal være felles samarbeidsutvalg for kommunal barnehage og grunnskole» (Barnehageloven, 2018, s. §5). Det gir gitte muligheter og føringer for ett felles samarbeid hvor barnehageeieren skal føre viktige saker videre til det samarbeidsutvalget.

2.2 Veileder- Fra eldst til yngst

Veilederen «Fra eldst til yngst» skal gi kunnskap om samarbeidet mellom barnehage og skole i overgangen. Veilederen (Kunnskapsdepartementet, Fra eldst til yngst- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole , 2008) er relevant for denne oppgaven i sitt kapittel

«Ulike læringskulturer i barnehage og skole», hvor den er konkret og sammenligner barnehagen og skolens arena for lek og læring som skal rette fokus mot likeverd og kvalitet i omsorg og opplæring (s. 12). I følge (Kunnskapsdepartementet, Fra eldst til yngst- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole , 2008), har barnehagen en tradisjon for å gi barn gode forutsetninger for å lykkes i sin skolegang. Hvor de mener at innsatsen for å lykkes i skolegangen er innenfor sosial pedagogisk forståelsesramme. Slik jeg forstår det kan det sees i sammenheng med at barnehagen tilrettelegger for ettsosiokulturelt perspektiv på læring. Dette kan sees i sammenheng med et av forskningsspørsmålene som jeg hadde i intervjuguiden hvor jeg lurte på «I hvor stor grad ivaretar dere sosiokulturelle perspektiv til lek og læring i barnehagen?». Videre trekker veilederen fram hvor ulik læringskulturene i barnehagen og skolen er i sitt pedagogiske arbeid. Det som er interessant å se på er at de trekker frem OECD-rapporten «Starting strong II fra 2006» som viste at «Læringsresultatene oppnås når kognitive og emosjonelle læringsprosesser går parallelt. Dette er i tråd med barnehagens sosialpedagogiske tradisjon som vektlegger lek, sosiale ferdigheter og en helhetlig forståelse av læring» (Kunnskapsdepartementet, Fra eldst til yngst- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole , 2008, s. 13).

2.3 Stortingsmelding 6. Tett på tidlig innsats

I november 2019 kom det ei stortingsmelding fra kunnskapsdepartementet som handler om tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Denne stortingsmeldinga er svært relevant for min problemstilling fordi den er et styringsdokument som legger mange føringer for hva man som barnehagelærer bør legge vekt på i overgangen fra barnehagen til skolen og hvilke pedagogiske uttrykk som har betydning for enkelt barnet i overgangen. Innledningsvis skriver kunnskapsdepartementet, «Trygge barn som trives, lærer bedre» (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 7). De trekker videre frem kunnskap som et grunnlag for et selvstendig liv som avgjørende for samfunnsutviklingen. Regjeringens mål er «Alle barn og unge skal ha like muligheter til allsidig utvikling og læring, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger. Vi skal ha et utdanningssystem som bidrar til at alle kan oppleve mestring og verdien av kunnskap og fellesskap» (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 7).

Dette tilsier at barnehagelærerens store mål må være at alle barn som individ blir sett, og at de får de utfordringer de trenger på ulike nivå. Det store spørsmålet er hvilken arbeidsmetode man som barnehagelærer skal ha for å kunne tilby alle barn læring hvor de opplever mestring og verdien av kunnskap i overgangen fra barnehagen til skolen. I kapittel 2 i

stortingsmeldinga «Tidlig innsats og kvalitet i hele barnehage- og skoleløpet» trekkes sammenheng mellom overgangen fra barnehage til skolen fram.

Regjeringa vil blant annet «Innføre en plikt for kommunen til å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart for å identifisere barn som har behov for nærmere kartlegging av sine norskkunnskaper» (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 40).

Hvordan skal man som barnehagelærer kunne kartlegge alle barns norskkunnskaper før skolestart? Bli arbeidsmetoden for skolestarterne sett i sammenheng med lek som instrumentalverdi, hvor opplegget for skolestarterne blir mye voksenstyrt?

Det pedagogiske arbeidet skal være ett kunnskapsbasert og systematisk tilbud, og man må som barnehagelærer legge til rette for godt samarbeid. Dette er gjentakende ord fra rammeplanen, men det er viktig at man som barnehagelærer har dette med seg i sin planlegging av barnehagehverdagen sammen med skolestarterne. For flere er overgangen fra barnehagen til skolen ekstra krevende, og det er viktig at barna ser en sammenheng med overgangene mellom utdanningssystemene ifølge stortingsmeldingen. I 2018 kom det en lovfestet plikt til at barnehagen, skolen og SFO skulle samarbeide for å sikre barna en god overgang, og skoleeier har hovedansvaret for samarbeidet.

Stortingsmeldinga har ett eget avsnitt hvor det står «Det starter i barnehagen», hvor de trekker frem i rammeplanens målformulering om hva personalet skal for at barna utvikler seg og trives. Det trekkes videre frem at barnehager med høy kvalitet er bra for alle barn og at det er veldig positivt for barn som trenger mer støtte (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020). Barnehagene med høykvalitet skriver de at har høy voksen-barn-tetthet og godt kvalifiserte ansatte (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 27). Her viser de til at barnas språk og tallforståelse blir stimulert og at de lærer sosiale ferdigheter som å vente på tur og at de får støtte til å lære seg selvregulering og utvikler utholdenhet og problemløsning. Dette er ett godt fundament for hva en barnehagelærer bør legge vekt på i overgangen fra barnehagen til skolen, hvor barna har gode relasjoner og trygg tilknytning til voksne i barnehagen.

3. Teori

I dette kapittelet vil jeg trekke frem teori om barns overganger og barnehagelærerens arbeidsmetode i overgangen fra barnehagen til skolen. Videre vil teori om lek og læring i overgangen presenteres og barnets sammenheng og kontinuitet i overgangen. I kapittel 1.2.2

er barns overganger som begrep definert, her skal vi se nærmere på hva barnehagelærere bør legge vekt på i overgangen fra barnehage til skole sammen med skolestarterne.

3.1 Barnehagelærerenes rolle

I overgangen fra barnehage til skole er det viktig at barnehagelæreren er bevisst at det er god kontakt mellom skolens og barnehagens pedagogiske virksomhet (Lillemyr, 2014, s. 27).

Barnehagelæreren må være bevisst sin rolle og sitt mandat til å gi ett godt pedagogisk tilbud til alle barn, allerede fra de er 0 år. I Lillemyr, 2014 henvises det til en modell 1.1 (s. 30)

«Pedagogens hovedoppgaver», som viser hovedoppgavene som pedagog enten i barnehage, skole eller SFO. Denne modellen viser en felles pedagogisk plattform hvor det er fire hovedpunkter i pedagogisk arbeid: «1. Legge til rette for læring (observasjon, planlegging, gjennomføring), 2. Skape et godt læringsmiljø (barn, relasjoner, kultur), 3.

Kompetanseutvikling, 4. Samarbeidet skole – hjem» (Lillemyr, 2014, s. 31). Disse fire punktene er noe av det en barnehagelærer bør legge vekt på i overgangen fra barnehage til skole, men som også en barnehagelærer må være bevisst på fra barna er 0 år slik at det er en pedagogisk sammenheng. I følge Lillemyr 2014, er det felles grunnlag mellom to pedagogiske tradisjoner mellom skolens og barnehagens pedagogiske plattform, som forutsetter gjensidig respekt for ulikheter i tradisjonene (s. 33). Da vil jeg igjen vise til det som jeg skrev innledningsvis i oppgaven om at noen er redd for at barnehagen overtar skolen arbeidsmetode.

3.2 Barns lek og læring i overgangen fra barnehage til skole

Lek og læring er to begrep som barnehagelærere og lærere skal ha i fokus, hvor prinsippet om barnets beste er kommet til et sterkere uttrykk både i rammeplanen og i FNs barnekonvensjon (Barne- og familiedepartementet, 2003, s. 9). I dette bachelorprosjektet vil læring i lek være et begrep som gjentas for å finne svar på problemstillingen. Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til læring og lek i overgangen? For å finne en definisjon av begrepet med relevans for problemstillingen vil litteratur fra (Öhman, 2012) og (Lillemyr, 2014) være sentral.

I følge Öhman (2012) leker barn noe de er lidenskapelig opptatt av, og som de er nysgjerrige på, hvor de utforsker hvilke muligheter som er tilstede (s.183). Når barn er i lek lærer de mye fordi de opplever noe som er meningskapende for dem. I lek handler det ofte om dem selv, når det inneholder kroppsbevegelser (Öhman, 2012, s. 184) dette kan det sees sammenheng med i fenomenologiske tilnærminger til barnehagens stedspraksiser og Dwellingperspektivet

(Boldermo, 2018), som handler om at barnet er i stand til å bebo verden for å konstruere fortellinger som kan knyttes til læring i lek gjennom kroppsbevegelser (s. 124).

I Lillemyr (2014), definerer han læring i lek med at «lek gir barna innsikt i seg selv og samfunnet, og de bearbeider opplevelser, erfaringer, og antakelser» (s.37). Videre så skriver han at det er viktig at barnet utvikler engasjement og interesser gjennom lek, hvor det blir et viktig verktøy for læring og utvikling. Han trekker videre frem indre motivasjon som vil styrke barnet neste gang nye aktiviteter tilbys (Lillemyr, 2014, s. 37). Motivasjon er barnets fundament for å kunne være engasjert, aktiv og selvstendig i sin læring i det siste året i barnehagen. For at barnet skal kunne lære i lek må man som barnehagelærer tilby ulike former for lek og læring. Som barnehagelærer er det viktig at man skifter mellom barnestyrt lek og tilrettelagt aktivitet, hvor man bør legge vekt på at «barn lærer gjennom undring, eksperimentering, opplevelser og skapende aktiviteter» (Lillemyr, 2014, s. 37).

I følge Lillemyr (2014), så er teoriens perspektiver på lek og læring inndelt i tre ulike grader av læring igjennom lek:

- «Pedagogen er aktiv i sin tilrettelegging i starten, men trekker seg så ut
- Pedagog og barn tilrettelegger sammen (begge parter bestemmer) hvordan leken skal være
- Pedagogen får være til stede og observerer barns lek, men uten å påvirke; legger i neste omgang til rette for læring i barnegruppen»

(Lillemyr, 2014, s. 197).

I læreplanen understrekes det at en skal ha fokus på barns undring og utforskertrang gjennom lek, og her vil læreren ha to målsettinger som er lekens egenverdi og læring gjennom lek (Lillemyr, 2014, s. 217). Dette kan sees i sammenheng med rammeplanens målformuleringer og det er viktig at barnehagelæreren er bevisst og tar vare på lekopplevelsen til barna i overgangen, og barnehagelæreren må være bevisst sin rolle i leken. I Lillemyr (2014) presiseres det at barnehagelæreren går inn i leken for å

- «lære barnet rolleteknikker for å delta i lek med andre barn, og fremme sosial kompetanse
- Hjelp barnet til å bli akseptert som deltaker i leken, og styrke sosial selvoppfatning
- Bidra til å videreutvikle leken slik at den kan gi allsidige opplevelser og erfaringer som veksling til tilrettelagt læring

- Gjennom observasjon sikre at barn som er i ferd med å falle utenfor fellesskapet, fanges inn igjen
- Benytte lek som alternativ arbeidsform, for å styrke engasjement og gi økt interesse
- Benytte lek for å hjelpe barna å danne vennskap» (Lillemyr, 2014, ss. 217-218).

I følge Lillemyr (2014), skal barnehagelæreren være bevisst sitt pedagogiske grunnsyn, og være tilgjengelig for å kunne gi barnet læring i lek (s. 224). Læring har mange definisjoner hvor læring forgår når barnet er motivert. Barnet må føle at dens meninger og interesser blir hørt i hverdagen, altså meningsskapning. Når man skal gå inn i barns lek, må man ha respekt for barns lek og være i lek på barnas premisser (Lillemyr, 2014, s. 227). Når barna er i en god lek på deres premisser vil lekens egenverdi komme til synet og da har barnet en motivasjon som barnet kan overføre til andre områder som for eksempel i læring av sosial kompetanse (Öhman, 2012, s. 101). Slik jeg tolker litteraturen til (Lillemyr, 2014) og (Öhman, 2012) er leken selve fundamentet til barns læring. Som barnehagelærer bør man legge vekt på leken og legge til rette for lekens egenverdi og er man bevisst sitt grunnsyn så vet man når man skal inn å hjelpe, bidra eller benytte lek som arbeidsform for barnets utvikling. Hvordan skal man som barnehagelærer synliggjøre læring i lek i overgangen fra barnehage til skole? Benn's (2003) definisjon av å synliggjøre læring er «å beskrive, diskutere, dokumentere og beslutte» (s. 8). Pedagogisk dokumentasjon vil være relevant da det er et verktøy som vil gi barnehagelæreren en bedre forståelse for barnas utforsking og undring av ulike fenomener. Berge (2012) ser sammenheng mellom kvalitet i barnehagen med å ha fokus på barnehagen som læringsarena. Hvor Berge (2012) skiller mellom formelle og uformelle lærings situasjoner (s 45). De formelle lærings situasjonene er gjerne planlagt, ledet av en voksen, og de uformelle kan knyttes opp mot hverdagsaktiviteter og leken (Berge, 2012, s. 45).

3.2.1 Barnets sammenheng og kontinuitet i overgangen - Hognes

For å kunne se på hva barnehagelærere legger vekt på, og hvordan det kommer til uttrykk i det pedagogiske arbeide i barnehagen så må vi se på hvilke sammenhenger man bør gjøre barna forberedt på. I Hognes (2019) defineres kontinuitet som en uavbrutt sammenheng, noe som er vanskelig i en setting som overgangen mellom barnehagen til skolen er. Noen bruker begrepet om barnet er «skoleklar» i overgangen fra barnehage til skole, og i det begrepet kan kontinuitet knyttes til om barnet har de egenskaper, ferdigheter og kunnskaper det trenger til å starte på skolen. Et annet begrep som brukes er gode overganger i sammenheng med

kulturene og mulighetene som er på skolen, SFO og i barnehagen (Hognes , 2019, s. 60). Slike begreper gir ulike forståelser i barnehagen, hvor det kan misforstås i det pedagogiske arbeidet med å utvikle den beste overgangspraksisen. I praksis erfarte jeg i et overgangsmøte at inspektøren på skolen sa «Det er ikke barna som skal tilpasse seg skolen, det er skolen som skal tilpasse seg barna som begynner på skolen». Når barnet skal gjennom en slik overgang som det er fra barnehagen til skolen, møter det mange nye forstyrrelser som skal bidra til nye erkjennelser for barnet som individ. Når barnet møter det nye er de avhengige av å få brukt sine tidligere erfaringer som barnet har lært i barnehagen. I følge Dewey må man se erfaring i flere sammenhenger «Enhver erfaring er forankret i og influert av tidligere erfaringer, og tidligere erfaringer er derfor avgjørende betydning for erfaringene som følger etter» (Hognes , 2019, s. 61). Dette sier mye om betydningen av barnehagelærernes pedagogiske arbeid med skolestarterne. Hvilke erfaringer barnet møter i barnehagen er avgjørende for hvordan det er i stand til å møte skolen, og som er en forutsetning for at skolen skal kunne møte barnet. Vi kan se Dewey's perspektiv på en erfaring og sammenheng som kontinuitet i sammenheng med rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver som er trukket frem i kapittel 2.1.1, hvor barna skal «ha med seg erfaringer, kunnskaper, og ferdigheter ...» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Barnehagelæreren bør tilby utfordringer tilpasset barnets erfaringer, interesse, kunnskap og ferdigheter (Hognes , 2019, s. 67). Her ligger det noen erfaringer hvor barns medvirkning skal være tilstede, men personalet må også tilrettelegge for nye perspektiver, opplevelser og erfaringer i barnehagen. Videre trekker Dewey frem at skolen og barnehagen skal sees i sammenheng med hverandre som integrerte deler av samfunnslivet.

4. Metode

I følge Bergsland og Jæger (2016) er målet med en metode «Å få informasjon om den sosiale virkeligheten, og kunnskap om hvordan denne informasjonen kan analyseres» (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). I dette kapitlet skal jeg ta for meg metode som begrep, kvalitativ forskningsmetode som er den metoden som er relevant for å få svar på min problemstilling, hvilken innsamlingsstrategi jeg brukte, begrunnelse for valg av informanter jeg brukte og hvilke etiske hensyn jeg måtte ta underveis. Videre vil det komme en beskrivelse av selve gjennomførelsen for innsamlingsstrategien og en analyse og drøfting av funnene av datainnsamlingen. Avslutningsvis i dette kapitlet vil jeg ha ett kritiskblikk til den kvalitative forskningsmetoden og intervju som innsamlingsstrategi.

4.1 Valg av metode

I dette bachelorprosjektet søker jeg kunnskap om barnehagelærerrollen i møte med skolestarterne og hvilket pedagogisk arbeid som legges til grunn for en god overgang fra barnehagen til skolen. I bachelorprosjektet er jeg derfor ut etter dybde og betydningen av barnehagelærerens pedagogiske arbeid med skolestarterne som er den ene metoden som heter kvalitative metoder. Den andre forskningsmetoden er kvantitativ metode som legger vekt på utbredelse og antall (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). Skulle jeg ha valgt kvantitativ forskningsmetode så hadde det vært en deduktiv tilnærming (Bergsland & Jæger, 2016) til hva jeg skal forske på som ikke hadde ville gitt meg svar på problemstillingen. Deduktiv tilnærming handler om å bekrefte eller avkrefte en påstand hvor det allerede finnes forkunnskap (Bergsland & Jæger, 2016, s. 67). Kvalitativ forskningsmetode baserer seg på blant annet innsamlingsstrategien som jeg har valgt som er intervju. Hvor jeg skal få en forståelse av sosiale fenomener og fortolke de fenomenene datainnsamlingen gir som vil gi meg svar på problemstillingen. I en kvalitativ metode rettes blikket mot menneskers hverdagshandlinger, og det er akkurat det jeg vil få svar på igjennom å utføre flere intervju (Bergsland & Jæger, 2016, s. 67). Temaet i dette bachelorprosjektet som er overgangen fra barnehage til skole har noe mindre forskning, og derfor vil det være relevant å ha fokus på barnehagelærerens arbeidsmetode for å styrke barnas kunnskap, kompetanse og dannelse i overgangen for å kunne besvare problemstillingen. Kvalitativ metode som forskningsmetode vil gjennom intervju gi meg gode samtaler med fagpersoner som har mange års erfaring fra praksisfeltet.

4.2 Intervju som metode

Min innsamlingsstrategi i denne kvalitative forskningsmetoden er intervju fordi jeg tror det vil gi meg svar på problemstillingen. Fokuset i problemstillingen er rettet mot barnehagelærerens arbeid med skolestarterne, og derfor vil det være naturlig å være i en mellommenneskelig situasjon med barnehagelærere (Bergsland & Jæger, 2016, s. 72).

Intervjuet var semistrukturert intervju som vil si at det var ferdige formulerte spørsmål. Jeg var fleksibel i forhold til rekkefølge og tema som kunne dukke opp av informant underveis i intervjuet (Larsen, 2017, s. 99). I intervjuguiden var jeg bevisst mine spørsmål slik at jeg fikk svar på hva som rører seg i barnehagefeltet, hvordan de arbeider med førskolegruppa og hvilke ressurser barnehagen bruker som verktøy i overgangen fra barnehage til skole. I

intervjuet hadde jeg relasjoner med informantene fra tidligere praksis, som gav noen føringer for dialogen i intervjuet. Gjennom å bruke intervju som metode innenfor den kvalitative forskningsmetoden har jeg fått innblikk i barnehagelærernes ulike praksiser, pedagogiske grunnsyn og erfaringer med skolestarterne som bidrar til fyldigere svar på problemstillingen min. Intervju er en forberedt metode som vil gi meg en teoretisk forståelse av hvordan barnehagelærere forbereder skolestarterne på en god og trygg overgang fra barnehage til skole (Bergsland & Jæger, 2016, s. 70).

4.3 Planlegging av datainnsamling

Når intervjuguiden skulle lages, hentet jeg inspirasjon og teori om iscenesettelse og scripting av intervjuet hos (Kvale & Brinkmann , 2009, s. 141).

Intervjuguiden inneholder ulike emner med forslag til spørsmål (Kvale & Brinkmann , 2009, s. 143), hvor det er åpent for å endre på rekkefølge på spørsmålene. I intervjuet vil jeg være åpen for å endre på rekkefølge eller måten å stille spørsmålene på, men formålet med intervjuet er fastsatt. I intervjuguiden starter jeg med å presentere tema for bachelorprosjektet. Videre presenterer jeg problemstillingen, og forskningsspørsmål som er laget mer for min egen del i gjennomførelsen av intervjuet. Deretter kommer intervju spørsmålene som er inndelt i tre ulike tema, barnehagens arbeid, barnehagens sammenheng med kontinuitet i overgangen fra barnehage til skole, og barns læring i overgangen. I intervjuguiden har jeg for eksempel utarbeidet ett spørsmål (Har du noen erfaringer fra arbeid med fem-åringene i barnehagen? Kan du si litt om hva dere legger vekt på og hvordan dere organiserer arbeidet?), her spurte jeg etter barnehagelærerens kunnskap om fem-åringene og stilte spørsmål for å holde dialogen i gang. Intervju spørsmålene er bygd opp tematisk med hva jeg skulle finne ut av i barnehagelærerens arbeid i overgangen fra barnehage til skole, og dynamisk for å holde dialogspillet i gang og til å få informanten til å snakke om sine erfaringer (Kvale & Brinkmann , 2009, s. 144). Forskningsspørsmålene ble brukt som et utgangspunkt for intervju spørsmålene, og intervjuet er semistrukturert. Vi kan si at intervjuet er semistrukturert fordi det er utarbeidet en intervjuguide med spørsmål som byr på samtale mellom meg og informanten, hvor jeg styrer samtalen (Bergsland & Jæger, 2016, s. 71). Intervjuguiden er vedlagt i (vedlegg 8.1 Intervjuguide). Forskningsspørsmålene ble lagd mer for meg selv, for å holde meg til tema og for å ha en rød tråd mellom problemstilling og tema jeg skal forske på. Det var også viktig å stille åpne intervju spørsmål som fikk informanten til å reflektere og redegjøre for sine erfaringer i sitt pedagogisk arbeide med skolestarterne (Bergsland & Jæger, 2016, s. 72).

4.4 Valg av informanter

Når jeg skulle velge informanter måtte jeg velge personer som jeg vet har den nødvendige kompetanse til å finne ut det jeg trenger å vite for å kunne besvare problemstillingen. I forkant av intervjuet spurte jeg to barnehagelærere om de ville la seg intervjuet til bachelorprosjektet med tema barnehagelærerens arbeid i overgang fra barnehage til skole. I det strategiske valget bestemte jeg meg for å intervjuet to pedagoger fra to forskjellige barnehager. Informantene kan vi si at heter informant A og informant B. Bakgrunnen for valget av barnehagelærerne var fordi at de har over 20 års erfaring og har arbeidet i barnehagen siden 97-reformen ble vedtatt. Siden jeg kjenner begge pedagogene fra før, så vet jeg også at de er to ulike pedagoger med forskjellige grunnsyn og pedagogiske arbeidsmetoder for skolestarterne som vil gi meg ulike svar. Slik kan jeg få høre ulike erfaringer og flere synspunkt på hvordan man forbereder barna på en god skolestart. Valget av informanter var basert på de barnehagelærerne som har mest erfaring med pedagogisk arbeid i overgangen fra barnehage til skole. Utvalget av informanter er ikke representativt for barnehagelærere generelt, men det er et utvalg av barnehagelærere som vil gi meg en mulighet for å fordype meg i barnehagelærerens mangfold av tilrettelegging, kreativitet og didaktisk tenkning i praksis med skolestarterne.

4.5 Gjennomføring av intervju

I den ene gjennomførelsen av intervju hadde jeg ikke mulighet til å ha med lydopptaker, men skrev ned det som informanten sa direkte på pc. I forkant av intervjuet leste jeg opp samtykkeskjema slik at informant ble klar over de rammer som er satt, hvor de for eksempel kan trekke seg underveis og i etterkant av intervjuet. Det andre intervjuet ble det preget av karantenetid og Corona virus, slik at intervjuet ble gjennomført via epost der dokumentet var passord beskyttet. Jeg fremhever her at datamaterialene ikke sammenlignes da jeg har kvalitativ forskningsmetode og det ikke er relevant for min problemstilling.

Intervju med informant A

Intervjuet var planlagt å være på informantens arbeidsplass, men på grunn av fare for Corona smitte, så måtte intervjuet foregå via epost. Informant fikk tilsendt spørsmålene på epost hvor informant ble informert om at jeg burde få besvarelsen tilbake innen to uker. Etter få dager fikk jeg svarene tilbake fra informanten og jeg begynte å analysere dette intervjuet opp mot det andre intervjuet. Det er veldig ødeleggende for selve opplevelsen av å utføre intervju å

måtte gjøre det på denne måten, men jeg er glad informanten tok seg tid til å besvare spørsmålene tross tiden som vi var inne i. Uavhengig av situasjonen som vi var inne i så har jeg fått mer kunnskap som er relevant for problemstillingen i dette prosjektet. Det kom flere synspunkter barnehagelærere i dag har på femåringene og det pedagogiske arbeide som jeg kunne sammenligne med teoretiske synspunkt. Dette intervjuet gikk ikke som planlagt, men jeg fikk nye perspektiver på de spørsmål som jeg søkte svar på og dermed så vil jeg si at dette intervjuet gikk over all forventning tross tiden vi var inne i. Jeg måtte jeg være profesjonell, og takket for at informant tok seg tid til å besvare spørsmålene selv om Corona viruset herjet i verden. Når jeg fikk svarene tilbake via epost var det viktig at jeg håndterte datamaterialet riktig og at informanten ble anonymisert.

Intervju med informant B

Dette intervjuet ble gjennomført på informantens arbeidsplass og jeg var svært nervøs under de første spørsmålene da dette var en ny situasjon for meg. Vi kom raskt i gang med den faglige dialogen. Under dette intervjuet skrev jeg ned svarene på pc. Møtets innhold var anonymt slik at informantens anonymitet ble beholdt. Jeg startet intervjuet med å gå igjennom samtykkeskjema og deretter rett på intervjuet. Jeg hadde fokus på å være interessert og smilende slik at informanten fikk lyst til å fortelle. Det virket som at informanten hadde tillit til meg, og gav mye informasjon og delte sin kunnskap om overgangen fra barnehage til skole. Intervjuet gikk svært bra, informanten brukte god tid og gav meg gode svar på spørsmålene. Jeg følte underveis at det ble mye niking og bekreftelse på at jeg hørte hva informant B sa, og at det ble mye enveis kommunikasjon fra informant B til meg. Intervjuet varte i 1 time og 15 minutter, og det var litt lang tid og flere spørsmål ble litt gjentatt fordi informant B svarte mye på hvert spørsmål. Under gjennomførelsen av intervjuet så jeg at dersom informanten hadde fått intervju spørsmålene på forhånd så hadde det ikke blitt gjentakende svar på spørsmålene, og informanten hadde følt seg mer forberedt på det temaet jeg skulle stille spørsmål om. Min rolle i intervjusituasjonen var en rolig, og lyttende og anerkjennende forsker..

4.6 Analyse og tolkning

For å kunne besvare problemstillingen «Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til lek og læring i overgangen fra barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?», så valgte jeg videre å kode og kategorisere de kvalitative dataene (Larsen, 2017, s. 114). Ved å kode og kategorisere foretok jeg meg en

datareduksjon hvor det ble lettere å tolke mine funn. Ved å gjøre det slik, så fikk jeg en god oversikt over innsamlede data og innsamlingen ble kvalitetssikret. Min analyse er en innholdsanalyse hvor jeg leste datamaterialene flere ganger for å kunne se sammenhenger med problemstillingen og for å kunne planlegge koding og kategorisering av datamaterialet (Larsen, 2017, s. 115). I etterkant av analysen fant jeg fire kategorier som jeg trekker frem i drøftingskapittelet. Min analyse av datainnsamlingen ga meg nye perspektiver på barnehagelærerens rolle og ansvar i samfunnet for hva barnehagen betyr for barnet som individ for sin fremtid, og hva to barnehagelærere legger vekt på i sin hverdag med skolestarterne. Sagberg (2016) definerer Hermeneutikk både som metateori og at det er en metodologi (Sagberg, 2016, s. 66). Sagberg trekker frem sirkelvandring som en modell for å beskrive egen tolkning, hvor man vandrer i sirkel og kommer tilbake til utgangspunktet med en «utvidet kunnskap fra møte med det ukjente» (Sagberg, 2016, s. 43). I denne analysen har jeg analysert datainnsamlingen bestående av språk i intervjuet hvor ulike praksiser i barnehagen kom frem, som blir brukt for å finne svar i en større sammenheng på problemstillingen min sammen med teori.

4.7 Metodekritikk

I dette kapittelet vil det være viktig å reflektere over min metode og innsamlingsstrategien jeg har valgt. Innenfor metoden som jeg har valgt så brukes begrepene reliabilitet, validitet og generalisering om evalueringen av innsamlingsstrategien jeg har valgt (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80). Intervju som forskningsmetode er på ingen måte feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over denne metoden for å skape en reliabilitet, validitet og generalisering i oppgaven.

En informant sa at hun hadde endret syn fra å ha fokus på fag som lesing og skriving, til å ha større fokus på barnets psykiske helse og selvoppfatning. Det er i tråd med utviklingen av rammeplanen fra 2011 til 2017. Det informantene oppga har reliabilitet ved at de ikke fikk intervju spørsmålene på forhånd, og måtte svare på spørsmålene med en gang. Det var satt opp god tid til å besvare spørsmålene, og dermed så satt jeg igjen med gode data etter intervjuene som var relevant. I datainnsamlingen ble det ikke brukt lydopptaker dermed så mistet jeg noe relevans og kvalitet for forskningen min. En transkribering hadde ville gitt en mer konkret beskrivelse av selve situasjonen. Underveis i datainnsamlinga så noterte jeg på pc de svar informanten gav. Jeg noterte kun det viktigste som hadde relevans for min problemstilling og lot være å notere det som ikke var relevant. Dermed så ble analysen svært konkret og jeg

brukte liten tid til å finne det som hadde relevans for å få svar på problemstillingen, og brukte ikke tid på å transkribere mye data som ikke skulle være av relevans for problemstillingen. I etterkant av analysen fant jeg gode data som hadde stor relevans som det søkes lys på i drøftinga. Påliteligheten ble forsterket i det ene intervjuet når informanten trakk fram at hun hadde endret syn, og at det nå var fokus på noe helt annet som også den andre informanten hadde stort fokus på.

Gyldighet for oppgaven er i tråd med det (Bergsland & Jæger, 2016) definerer validitet, «handler om hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes» (s.80). I etterkant av analysen har jeg fått rike beskrivelser av hva barnehagelærere legger vekt på i overgangen fra barnehage til skole, og hva som rører seg av behov for fem åringene i det siste året i barnehagen. Overførbarheten for denne oppgaven er tilstede hvor tolkningene er basert på to innsamlinger med to ulike informanter med mye erfaring. Blant annet så oppga begge informantene at de nå hadde fått en plan fra skolen som er et overgangsskjema som alle barnehager må følge og dette gir en overførbarhet og en gyldighet for oppgaven.

Styrker med kvalitativ forskningsmetode og intervju som innsamlingsstrategi, vil være at jeg fikk tett kontakt og innsikt i barnehagelærernes arbeidsmetode med skolestarterne i barnehagen gjennom språklige uttrykk (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). Intervjusituasjonene var svært ulike på grunn av praktiske årsaker og de mellommenneskelige relasjonene som dannes i ett intervju skaper troverdighet til at de svar som gis er korrekt i forhold til informantens tanker om temaet overgangen fra barnehage til skole.

4.8 Ethiske hensyn

Samtykke

I forkant av innsamlingen av datamaterialet innhentet jeg samtykke fra de to barnehagelærerne. Jeg snakket altså med de to barnehagelærerne og informerte de om undersøkelsens overordnede mål og at jeg hadde satt stor pris på deres kunnskap gjennom et intervju. Jeg begynte intervjuet med å lese igjennom samtykkeskjemaet med informantene og gav de informasjon om hvilke rettigheter de har, og hvordan deres opplysninger blir brukt i ettertid. Samtykkeskjemaet ligger vedlagt som vedlegg (8.2 samtykkeskjema). Det var viktig for meg at de visste hvilken betydning deres informasjon hadde for å få svar på problemstillingen, samtidig som det var viktig at de kunne få tillit til meg som forsker. Jeg

informerte også på forhånd om at deres informasjon og opplysninger blir anonymisert og at jeg ikke tar opp intervjuet men skriver på pc underveis. Dermed er intervjuet utført i konfidensialitet (Bergsland & Jæger, 2016, s. 85) som vil si at det ikke oppgis personlige opplysninger som avslører barnehagelærernes identitet. I forhold til kravene om konfidensialitet har all dokumentasjon fra datainnsamlingen vært lagret på en forsvarlig måte, og vil bli makulert etter publisering av oppgaven. Jeg har anonymisert informantene ved å kalle de informant A, og informant B. De ble begge informert om at de kan trekke seg underveis og i ettertid. Derfor kan jeg si at jeg innhentet ett informert samtykke.

Hvis det i oppgaven ble opplyst om noe, eller at det i gjennomførelsen av datainnsamlingen har kunne blitt påført noe skade av personvern i analysen så har jeg tatt vurdering om at de utsagnene ikke førte til noen konsekvenser eller til noe mulig skade for informantene i så måte.

Personvern

Siden dette er et studentprosjekt som behandler personvernopplysninger så måtte jeg melde dette bachelorprosjektet til NSD. NSD er norsk senter for forskningsdata og de har vurdert at dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket. I forhold til personvern er det viktig at jeg som forsker ivaretar personvern og taushetsplikten. Det er også svært viktig at jeg bruker de data som informantene gir, og ikke legger til noe som de ikke har sagt.

5. Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapittelet vil jeg presentere tre tema fra intervjuene som gir svar på problemstillingen ved å drøfte funn fra intervjuene i lys av teori.

5.1 Hva legger barnehagelæreren vekt på i overgangen fra barnehagen til skolen?

I funn fra intervjuene sier informant A at de legger vekt på selvstendighetstrening og sosialisering i lek i overgangen fra barnehagen til skolen. De bruker høytlesning mye og trener konsentrasjonen. I samarbeidet med skolen ønsker A mer tid til enkeltbarnet, men fremhever at det er blitt et bedre samarbeid med skolen.

Informant B sier i sitt intervju med meg at det som er viktig i overgangen fra barnehagen til skolen er å forberede skolen godt nok på enkelt individet. Barna har med seg en personlighet

som bare barnehagen har kunnskap om, og vi vet hva som er best for enkelt barnet. Videre sier B at det er barnehagen som vet hva som får enkelt barnet til å ha de gode situasjonene, og dette er det så viktig at skolen får vite slik at skolen klarer å forstå enkelt barnet godt nok på et nivå som å se når barnet er mottakelig for ny kunnskap. B har endret syn fra fokus på lesing og skriving til mye større fokus på barnets psykiske helse og selvoppfatning. B mener det viktigste er at barna får et positivt selvbilde og har tro på at man kan, tro på at man kan mestre og å lære seg å samhandle mellom barn og voksne. B trekker videre frem at det er viktig at barnet lærer seg å bruke ord istedenfor å bruke frustrasjon og gråt og skaper forståelse av ulike følelser.

Begge informantene at barnehagene la vekt på å styrke barnas nettverk hvor de samarbeider med flere barnehager og har en førskoleklubb. Med bakgrunn i at barna deles opp i klasser når de starter på skolen, er barnet sårbar i gruppe når klassene deles. Da vil det styrke barnet at de kjenner flere fra andre barnehager også. Å ha et større nettverk gir økt trygghet og flere å spille på lag med. Samarbeidet er mellom tre barnehager hvor de tilrettelegger for lek og aktiviteter i fellesskap på turer og i basseng en dag i uken. Når de møtes er det fokus på positivt samspill, vekke nysgjerrighet, interesse for å bruke kroppen, utforskning og styrke sansene, undre, oppdage, og flere ferdigheter som barna må styrkes i. Her trekker B frem at nysgjerrighet er nødvendig verktøy for læring.

5.1.2 Drøfting

På den ene siden så kan vi se ut fra det B sier om at det har blitt endret ett syn fra at barna skulle lære seg lesing og skriving i barnehagen til et perspektiv som går bort fra noe som det kan vises til, men heller den psykiske helsa til enkelt barnet. Ut fra funn fra datainnsamlingen legger barnehagelærere vekt på barnet som enkelt individ i overgangen fra barnehagen til skolen. Hvor B trekker frem at det er i barnehagen man vet hva som er det beste for enkelt barnet og hvilke situasjoner barnet føler mestring i, som kan gi barnet motivasjon for læring på skolen. Dette er i tråd med rammeplanens målformuleringer «Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Slik jeg tolker målformuleringen har barnehagelæreren et overordnet ansvar og må legge vekt på ulike aktiviteter som gir enkelt barnet gode erfaringer, kunnskaper og ferdigheter slik at det har motivasjon og føler seg trygg på å kunne starte på skolen. I barnehageloven §2 a. Står det at barnehagelærer er pliktig til å ta ansvar og samarbeide med skolen (Barnehageloven, 2018, s. §2 a). Barnehagelæreren skal også legge til rette for et godt

samarbeid med skolen for å trygge barnas overgang. I funn fra datainnsamlingen sier informantene at ved å bygge opp et større nettverk for enkelt barnet vil dette trygge barnet i overgangen, samtidig som at et slikt samarbeid med ulike aktiviteter støtter mange ferdigheter som gir mange sosiokulturelle perspektiver på læring hvor de lærer i fellesskap og barnet utvikler mellommenneskelige relasjoner og samspill (Säljö, 2001, s. 305).

På den andre siden så har man som barnehagelærer noen plikter som man må følge fra overordnede bestemmelser fra regjeringa. De målformuleringer i rammeplanen kan tolkes på ulike vis, i stortingsmelding 6. står det tydelig hva regjeringa vil. I stortingsmeldinga «Tett på tidlig innsats» står det at regjeringa vil innføre en plikt om at alle fem-åringene skal få vurdert sin norskkunnskap for å identifisere barn som har behov for mer kartlegging (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 40). Som barnehagelærer så har man et samfunnsansvar hvor man må oppdatere seg å være kjent med de stortingsmeldinger som kommer og ta høyde for hvordan man skal implementere de nye tilrådingene i barnehagehverdagen.

Som informant B sier er det nå mye større fokus på barnets psykiske helse og selvoppfatning hvor det er langt mer viktig at barnet får verktøy for å ha positivt selvbilde, ha tro på at man kan, mestre og å lære seg å samhandle med andre mennesker. Stortingsmeldinga trekker videre frem at «det starter i barnehagen» hvor det i barnehager med høykvalitet er bra for alle barn, og at høy kvalitet defineres med høyt voksen-barn tetthet og godt kvalifiserte ansatte (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6 , 2019-2020, s. 27). De definerer høy kvalitet i barnehagen der barnehagelærere legger vekt på barnas språk, tallforståelsen blir stimulert, de lærer sosial kompetanse og lærer seg selvregulering og utvikler utholdenhet slik informant B sa i intervjuet. Hva bør en barnehagelærer legge vekt på i overgangen fra barnehagen til skolen? Jeg tolker det som at barnehagelæreren bør i tråd med rammeplanen og tilråding fra kunnskapsdepartementet legge vekt på at barnets språk, tallforståelse, og sosiale ferdigheter blir stimulert samtidig som barnet møter aktiviteter som gir det mulighet for å lære seg å vente på tur, og at barnet lærer seg å lytte til kroppen sin og utvikler utholdenhet og problemløsning sammen med andre. Ut fra funn fra intervjuene tolker jeg at man skal lytte til barnet og legge til rette for aktiviteter som støtter ferdigheter og gir barnet mulighet for å medvirke i sin hverdag. Lillemyr (2014) trekker frem en modell med pedagogens hovedoppgaver som kan være ett verktøy i sin planlegging av hva man skal legge vekt på i hverdagen med barna (s. 30).

5.2 Barns erfaring med lek og læring i det siste året i barnehagen

Hvilke erfaringer skal barna møte med lek og læring i det siste året i barnehagen?

I intervjuet fremhever informant A at barna lærer gjennom tilrettelagte aktiviteter, men at det er gjennom lek de lærer mest. A legger vekt på godt samhold i gruppa og ønsker å bevare barnas ulike ferdighetsnivå når det kommer til barns læring i barnehagen. I intervjuet sa A: «Det er viktigere å klare å holde i blyanten enn å tegne fine bokstaver». Med det tolker jeg det slik at A mener det kan være en fare for at hvis det blir for mye voksenstyrt aktivitet og høye krav til barna så kan det bli kjedelig for de små som skal starte på skolen om de allerede kan alt. I overgangen la de vekt på selvstendighetstrening, sosialisering og læring gjennom lek. A avslutter intervjuet med å si tre viktige ord om barns overgang som er lek, mer lek og enda mer lek.

De funn om læring og lek som B gav igjennom intervjuet var at det skal være gode læringssituasjoner i barnehagen som gir barna godt utbytte og at barnehagelæreren må ta pulsen på barnegruppa. Andre oppgaver det legges til rette for er ting skolen har klare forventinger om som blant annet å trene på brettspill hvor barna lærer seg å vente på tur og da trener de samarbeid. B mener at 5-åringene lærer best gjennom å bli inkludert i planlegginga til barnehagelæreren, og det gir også barna motivasjon for å lære. B tror videre at barnehagen er for dårlig til å være sammen med barna i planleggingsfasen hvor B har tro på gode grupperelasjoner hvor de jobber med blikket på hverandre, deltar og lytter til hverandre. Som barnehagelærer bør man se barnet som ressurs og involvere de som gir et positivt samspill mellom voksen - barn. I læringsbegrepet i overgangen til skolen håper B at de vektlegger allsidighet, læring i samhandling, samspill, lære sosiale ferdigheter, positiv kommunikasjon, respektere hverandre, og gode mellommenneskelige relasjoner. Videre sier B at det er viktig at barna lærer seg strategier for ro og konsentrasjon og gode kostholdsråd og allsidighet i forhold til fag. I lek trekker B frem at barn må få stimulanse og bli kjent med egne behov. Relasjonen mellom voksne og barn skal styrkes og læringsmiljøet skal tilby stimuli av alle sanser. B sier videre at barnehagen skal tilby lekemiljø med forskning, læringsutbytter, og stimulere til fantasi. I intervjuet sier B: «Lekemiljøet skal være som en godtebutikk som barna har lyst til å frotse i». Hvor hun videre trekker frem at det viktigste er å være med barnet og se deres behov fremfor å stå å lage fin karnevals pynt. Det blir aldri nok fokus på læring og har barnet behov for å lære skal man ikke være redd for å gi barnet læring. Her trekker B frem at man ikke skal sette begrensninger i forhold til læring, og B har tro på at så lenge man involverer barna i planlegging så lærer barna og er motivert til å lære. B avslutter intervjuet med tre viktige ord om barns overgang med barndom, glede og vennskap.

5.2.1 Drøfting

Barnehagelærerens arbeid med lek og læring i overgangen fra barnehagen til skolen fikk jeg erfare hvor viktig barnas indre motivasjon er for læring i fellesskap og at lek er barnas nøkkel til motivasjon for læring. Ut fra regjeringas veileder Fra eldst til yngst (2008) er det ikke selve arbeidsmetoden til skolen og barnehagen det settes lys på, men heller de ulike strategier skolen og barnehagen bruker for å møte barna til å nå deres mål. Barnehagen som samfunnsmandat har en sosiokulturell tilnærming med målet om å være skoleforberedende samtidig som barnet som individ med sine forutsetninger skal ses og anerkjennes. Skolen som institusjon er mer målrettet og kompetanseorientert, som ikke kan sees i like stor sammenheng med lek og læring som i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, Fra eldst til yngst- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole , 2008, s. 12).

Mine funn viser at informantene tilbyr barna verktøy med mye læring i form av oppgaver, samtidig som de har ulike syn på læring og lek. Datainnsamlingen viser at det er fokus på læring igjennom lek og andre aktiviteter som utvikler blant annet selvstendighet og sosialisering. I lys av teorien til (Öhman, 2012) og (Lillemyr, 2014) kan læring i lek handle om barnets indre motivasjon som skapes i lek og gir barnet rom for utvikling og læring. Samtidig som det mellom linjene fremheves at barns rett på medvirkning i sin hverdag styrker barnets læring i lek fordi når barnet medvirker i sin hverdag styrker det barnas motivasjon og lærelyst. Jeg har i denne oppgaven fokus på sosiokulturelt perspektiv på læring hvor barn lærer i samspill med hverandre både i lek og i planlagte aktiviteter. Barnehagene praktiserer to ulike læringssituasjoner som består av formelle- og uformelle læringssituasjoner. Det er ifølge Berge (2012) behov for å skape en god start i barnehagen for livslang læring som det nå sees sammenheng med at den læring som praktiseres i barnehagen skal styrke barnet som individ i sin skolegang og senere i livet i samfunnet (s. 45).

Jeg støtter Dewey's teorier og ser at som barnehagelærer må man være opptatt av å tilrettelegge for et stimulerende sosialt læringsmiljø som inviterer til at barna i samspill med andre skal løse oppgaver, og er i kontakt med hverandre. Samtidig som det i lys av Dewey's teori er viktig at barna ikke ser på noe nytt som en forstyrrelse, men heller en ny spennende hverdag med nye utfordringer (Hognes , 2019, s. 61). Dersom barnet får så mange erfaringer med skolen og den hverdag som møter dem som mulig, vil barnet se hensikt med aktiviteter som den møter i skolen, og derfor er det viktig at barna møter aktiviteter som de føler er

meningsfulle både for dem selv og andre (Hognes , 2019, s. 61). Igjennom barnehagens sosiokulturelle tilnærming til lek og læring vil barna kunne få motivasjon igjennom sin lek med andre, til å lære å utforske skolen og de aktiviteter de møtes der. Ved å ha slike erfaringer allerede i barnehagen, så vil lek og læring være ett viktig verktøy i overgangen.

Igjennom denne oppgaven har jeg oppfattet begrepet «de oppgaver» som et negativt ord som har en undervisningspedagogikk hvor jeg fra nå av vil bruke ordet aktivitet.

Så kommer det store spørsmålet hvordan kommer arbeidsmetodene om lek og læring i overgangen til uttrykk? Hva skal man ha fokus på og hvorvidt skal det være voksenstyrt aktivitet i barnehagen? Noe lek og læring vil uansett være voksenstyrt hvor lek for noen barn vil oppleves som lek med instrumentalverdi og uten barns medvirkning tilstede fordi man får overgangsskjema fra skolen med ulike mål som barna må ha klart før de skal starte på skolen. Samtidig som at man som barnehagelærer skal ta pulsen på barnegruppa, og gi barna progresjon og utvikling i lek. Ved at barna skal igjennom en målbar kartlegging før de begynner på skolen vil flere barnehagelærere kjenne på at de må tilby oppgaver som kan være lik skolens arbeidsmetode hvor barna skal sitte i ro og lære seg å lese og skrive før de begynner på skolen. Dette vil i mange tilfeller gi barna dårlig motivasjon for læring allerede i barnehagen, og gi barna dårlige førstehåndserfaring med overgangen til skolen. Skal barna få kjenne på at det er en sammenheng med mulighet for å overføre sin kompetanse til skolen i overgangen, så er det av stor betydning at skolen legger til rette for lek i både deres inne og uterom (Hognes , 2019, s. 77). Avslutningsvis i dette drøftingstemaet vil jeg understreke lekens betydning for barnet, hvor lek i overgangen vil være nøkkelen til mange barn for å lettere kunne få mestre overgangen til skolen. Lillemyr viser til ulike måter å være opptatt av læring gjennom lek, og hvordan man skal forholde seg pedagogisk som barnehagelærer (Lillemyr, 2014, s.197). De ulike måtene representerer barns medvirkning i stor grad, samtidig som man som barnehagelærer danner gode relasjoner og er tilstede sammen med barna. I følge Lillemyr kan lek foregå gjennom læring ved at «Pedagogen er aktiv i sin tilrettelegging i starten men så trekker seg ut (Lillemyr, 2014, s. 197). Slik vil den frie leken finne plass i ettertid, hvor man som barnehagelærer legger til rette for en læring gjennom lek som har utgangspunkt i ulike mål man som pedagog har planlagt. I lek er det mulighet for å få innflytelse i hverdagen hvor de lettere kan tilpasse seg omgivelsene (Hognes , 2019, s. 78). Derfor bør man som barnehagelærer planlegge sammen med barn ved at begge parter bestemmer sammen hvordan leken skal være, som er i tråd med det Lillemyr sier om lek

gjennom læring, og hva funn fra intervjuene sier hvor B sa at barna lærer gjennom å bli inkludert og at det videre gir motivasjon for læring.

5.3 Barnas trygge overgang til skolen

Hvordan kan man som barnehagelærer skape en trygg overgang til skolen ved å ha fokus på lek og læring?

Igjennom intervjuene ble det tydelig at barnehagelærerne var mer opptatt av at barna ble trygge i å starte en ny hverdag på skolen, enn at de lærte seg å skrive bokstaver.

Informant B sa at det er viktig at man styrker barnet i å ha fokus på vennskap, sosiale ferdigheter, lære seg hvor ting er, ha fornuft og være trygg på å gå på do. Videre sier B også at det er viktig at barnet klarer de elementære ting som er viktig for at barnet skal ha gode dager. I funn fra intervjuene ble det klart at de gjorde barna kjent med skolen ved å besøke skolens uteområde, fordi at det var det som var tilgjengelig på alle tidspunkt.

Ved at barnet får rom til å bli kjent med skolens inne og uteområde gjennom lek, med barnehagelærer eller en ansatt fra barnehagen som den har en god relasjon til, så vil barnet kjenne forutsigbarhet og trygghet til å begynne på skolen. Igjen kommer jeg tilbake til Dewey (Hognes , 2019, s. 66) sin teori om kontinuitet i erfaring, hvor han trekker frem at man som barnehagelærer må kunne se barna i sine vaner, samtidig som man forstyrrer etablerte mønstre slik at de får en mulighet til å oppnå nye erfaringer. Når barna får utfordringer som er tilpasset sine erfaringer, interesse og ferdigheter i barnehagen vil barna få en progresjon som fører til en overgang til skolen med en god overgangskompetanse (Hognes , 2019, s. 67). Når barna har en balansert hverdag i barnehagen med progresjon i nye erfaringer er det viktig at de ser en sammenheng mellom barnehagen, skolen og samfunnslivet. Som barnehagelærer er det viktig at man er sammen med barnet i overgangen til skolen slik at barnet opplever en trygghet som igjen kan bidra til god kommunikasjon med andre og en fellesskapsfølelse.

Ifølge rammeplanen 2017 skal barna oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Ifølge Hognes (2019), så legger barnehagelærere mer vekt på tiltak som bidrar til at barna blir kjent med de ansatte på skolen, enn hva grunnskolelærere og SFO-ledere gjør. Her kan det tenkes at skolen er på vei i riktig retning ved at SFO åpnes for skolestarterne allerede 1.august, slik at barna blir kjent med SFO fjorten dager før skolen starter, som kan gi barna en myk overgang som skaper forutsigbarhet og trygghet for barna. Ved at barna først starter på SFO to uker før skolen, så vil barna lettere se en sammenheng mellom barnehagen og skolen ved at de får bli kjent med skolen igjennom lek på SFO. En løsning kan være at barnehagelæreren har vært sammen med skolestarterne i

de første dagene på SFO for å gjøre overgangen litt tryggere, samtidig som det på den andre siden kan være en løsning at grunnskolelærere og sfo ledere kommer tidligere inn på banen og besøker barna i barnehagen.

Som barnehagelærer vil det være ideelt å kunne trekke sammenhenger med å gjøre barna kjent med skolens uteområde. Uteområdet til skolene innbyr til fri lek, slik som i barnehagen og dermed vil barnehagelærere kunne gjøre overgangen tryggere ved å legge vekt på å bli kjent med uteområdet til skolen. Skolens fysiske miljø er som oftest innredet etter en instrumentell pedagogikk, hvor barna skal sitte i ro å bli undervist. Derfor tenker jeg at det i denne undersøkelsen kan være viktig at barnehagen bevarer sitt mandat hvor leken skal ha en sentral plass, og at barnet tar med seg kompetanse om overgangssituasjoner igjennom lek. Her forutsettes det at skolen legger til rette for lek i skolens fysiske rom både inne og ute. Ved at barna også på skolen kan sitte sammen og samarbeide, så stemmer det som kom fram i datainnsamlinga om å styrke barnet som individ. Ved at man som barnehagelærer legger vekt på at barnet har kjennskap til vennskap, sosiale ferdigheter, lære seg hvor ting er, ha fornuft og være trygg på å gå på do forutsetter trygghet for barnet i overgangen til skolen. Her vil det elementære være at barnehagelæreren har så godt kjennskap til enkelt barnet som individ, at det som gir de gode dagene sammen med barna skal lage grunnlaget for hva en barnehagelærer skal legge vekt på i overgangen til skolen.

6. Avslutning og oppsummering

Resultatet av min forskning for å finne svar på problemstillingen: *«Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til barns lek og læring i overgangen fra barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?»* viser at man som barnehagelærer har ulikt fokus sammen med skolestarterne i det pedagogiske arbeidet med overgangen fra barnehagen til skolen. For å belyse problemstillingen så har jeg hatt intervju med to barnehagelærere som har ulike tilnærminger til hvilke pedagogiske uttrykk som skal synliggjøres, men de jobber mot samme mål. Resultatene viser at informantene legger vekt på å skape en god og trygg overgang til skolen, hvor barnet ser en sammenheng med sine aktiviteter i barnehagen som har betydning videre i skolen, i livet og i samfunnet.

Innledningsvis stilte jeg et par spørsmål om hva man som barnehagelærer bør ha fokus på, og hvilket pedagogisk arbeide bør man tilby barna i det siste året i barnehagen? Videre trakk jeg frem at barnehagelærere blir beskylt for å ha en arbeidsmetode for læring som er lik skolens

arbeidsmåte. Igjennom min forskning viser det seg at barnehagelærere legger vekt på å ha gode relasjoner med enkelt barnet som individ ved å være tilstedeværende i deres lek og læringsprosesser som bidrar til progresjon i sin utvikling. Innledningsvis trakk jeg også frem lekbasertlæring (Størksen, et al., 2019) som en inspirasjonskilde til dette bachelorprosjektet, hvor det etter analysen og teorien fortsatt er trygge relasjoner og lekbasertlæring som er ett fundament for barnets læring av språk, sosial kompetanse, matematikk og selvregulering. Noe av det som gjør at barnehagen blir beskyttet for å arbeide likt skolens arbeidsmetode, kan være at man øver på å ha konsentrasjonen til å følge skolens undervisningspedagogikk, men i følge (Hognes, 2019) er det lek som bidrar til gode overganger, hvor barna da får innflytelse og opplever mestring og barns medvirkning tas på alvor. Som barnehagelærer skal man legge vekt på godt samarbeid med skolen og foreldre, fordi man i barnehagen vet hva som er det beste for barnet og hvilke situasjoner barnet føler mestring i. Disse situasjonene er det viktig at skolen vet om, fordi det gir motivasjon for læring på skolen. I samarbeidet med skolen kan det være interessant at barnehagelæreren fremmer forslag om at også grunnskolelærere og SFO ledere er velkommen i barnehagen hvor barna allerede er trygge, for å skape en større forutsigbarhet og trygghet i overgangen til skolen.

Det interessante i st. melding.6. var under «det starter i barnehagen» hvor man som barnehagelærer har ett samfunnsansvar for å skape kvalitet i barnehagen hvor barna har gode dager (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 6, 2019-2020). Som barnehagelærer vil det da være viktig å legge vekt på å skape en barnehage med god kvalitet slik det defineres i st. melding 6. hvor man legger til rette for aktivitet som stimulerer og utvikler barnas språk, tallforståelse, sosial kompetanse, selvregulering og utholdenhet. For å styrke barnas motivasjon for læring vil det være relevant å styrke relasjonen mellom barn og voksne ved å inkludere barnet i planlegginga av overgangen fra barnehagen til skolen.

Når man som barnehagelærer legger vekt på å skape en god og trygg overgang til skolen, kommer det til uttrykk ved at man inkluderer barna i planlegginga. Da vil pedagogiske uttrykk lykkes ved at det dannes gode grupperelasjoner hvor barna har blikk på hverandre, og deltar og lytter i fellesskap hvor det skapes godt samspill. Når barna har med seg gode erfaringer med livslang læring vil det styrke barnet i møte med læring på skolen. Det som gjentar seg i igjennom data fra intervjuene og teorien til (Lillemyr, 2014) og (Hognes, 2019) er at de fremmer hvor viktig det er at man ivaretar lekens plass i hverdagen, og ser lekens egenverdi i hver leksituasjon.

Ulike pedagogiske uttrykk som vil komme skolestarterne til gode vil være å ta pulsen på barnegrappa. Det vil si ved at barnehagelæreren legger til rette for barns medvirkning i sin hverdag i barnehagen, så vil de kunne motivere barna til lek og læring som bidrar til gode trygge overganger til skolen. I drøftinga og funn av intervjuene så viser funnene at barnehagelæreren bør være aktiv i tilrettelegging av lek og læring i starten, og deretter trekke seg ut. Når man tilrettelegger for læring med og for barna skal man være tilstede og observere barnas lek uten å påvirke leken forså i neste lek kunne tilrettelegge for mer læring. Videre viser min forskning at når barnehagelærer er tilstede vil det kjenne til barnets vaner, og samtidig kunne forstyrre etablerte mønstre som vil styrke barnet i å møte nye utfordringer som danner en overgangskompetanse. Det at barnehagelærer er sammen med barna og besøker skolen gjør at det blir forutsigbart hva som venter dem, samtidig som barna blir kjent med hvilke forventninger som møter dem på skolen. Samtidig som man skal være kritisk til å gjøre barna kjent med forventinger da det kan danne negative følelser. Derfor tenker jeg at det er ekstra viktig at man som barnehagelærer bevarer barnehagens mandat og lekens sentrale plass. Slik vil barnet ta med seg kompetanse om overgangssituasjoner gjennom lek til skolen. Avslutningsvis vil jeg påpeke at dette bachelorprosjektet ikke er en løsning på hvordan barnehagelæreren skal arbeide med skolestarterne i overgangen fra barnehagen til skolen. Erfaringsbaserte generaliseringer er ikke bestandig riktige og derfor har jeg støttet meg til teori, som vil bidra til min tilstedeværelse hos førskolebarna hvor de blir sett, hørt og har en meningsfylt hverdag også i det siste året i barnehagen.

7. Referanseliste

- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum .
- Barne- og familiedepartementet . (2003, Mars). *Regjeringen*. Hentet fra FNs konvensjon om barns rettigheter:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Barnehageloven*. (2018, Juni 08). Hentet fra Lov om barnehager : <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§5>
- Barnehageloven*. (2018, Juni 08). Hentet fra Lov om barnehager (LOV 2005-06-17-64):
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§2a>
- Barnehageloven*. (2018, Juni 08). Hentet fra Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64):
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§3>
- Benn , S. (2003). Det å oppdage barns læringsprosess. I E. S. Johansson, & I. Pramling, *Barnehagen* . Pedagogisk forum.
- Berge, A. (2012). *Barnehagens læringskulturer underveis mot vekslende læringsteorier*. Cappelen damm .
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2016). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland , & H. Jæger, *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (ss. 51-86). Oslo : Cappelen damm.
- Boldermo, S. (2018). Barnehagen som sted. Relasjonelle tilnærminger til barnehagens stedspraksiser og barns opplevelser av tilhørighet. I A. Myrstad, T. Svedrup , & M. Helgesen , *Barn skaper sted sted skaper barn* (ss. 119-130). Bergen: Fagbokforlaget.
- Hognes , H. D. (2019). *Barns overgang fra barnehage til skole* . Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2008). *Fra eldst til yngst- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole* . Hentet fra Regjeringen :
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Hentet fra Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2019-2020). *Meld. St. 6* . Hentet fra Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=1>

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Å utføre et intervju, I Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk .
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode* . Bergen: Fagbokforlaget.
- Lillemyr, O. F. (2014). *Lek- opplevelse- læring* . Oslo : Universitetsforlaget .
- Sagberg, S. (2016). Vitenskapsteori for bachelorstudenter. I M. D. Bergsland, & H. Jæger, *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm.
- Säljö, R. (2001). *Læring i praksis. Et sosiokulturelt perspektiv. Kap.3. Teoretiske perspektiver på menneskelig læring og utvikling* . Kompendium: Cappelen Damm As.
- Størksen, I., Braak, D. T., Breive, S., Lenes, R., Lunde, S., Carlsen, M., . . . Rege, M. (2019). *Lek basert læring - Et forskningsbasert førskoleopplegg fra Agderprosjektet*. Oslo: GAN Aschehoug.

8. Vedlegg

8.1 Intervjuguide

Intervjuguide

Tilstede:

Dato:

Introduksjon:

Nå har jeg startet med mitt bachelorprosjekt med tema overgangen fra barnehage til skole. Mitt formål med dette intervjuet er å få mer kunnskap og kompetanse om barna i 5-årsalderen, og hvilket pedagogisk arbeid det bør søkes lys på i overgangen fra barnehage til skole. Igjennom dette intervjuet vil jeg i ettetid analysere funn fra intervjuet, for så å drøfte barnehagelærerens arbeid med skolestarterne. Hva trenger barna at jeg har kompetanse om i overgangen barnehage skole?

Problemstilling:

Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til lek og læring i overgangen barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?

Forskningsspørsmål:

1. Hvilke erfaringer har pedagogen med barnehagens arbeid til overgangen fra barnehagen til skolen?
2. (Har pedagogen noen gode erfaringer med godt pedagogisk arbeide med 6-åringene som den vil dele med meg?) Hvilket syn har pedagogen på barns læring i 6-årsgruppa?
3. Hvilket potensial kan leken ha for barns erfaring med overgangen barnehage til skole?
4. Hvordan skal man finne en god balanse mellom læring og lek i overgangen fra barnehage til skole?
5. Hvilke forhold er det mellom sosiokulturell teori, sosialantropologiske tilnærminger og filosofiske tilnærminger til lek og læring? (Lillemyr, 2014, s. 197).
6. I hvor stor grad ivaretar barna sin sosialantropologiske tilnærming til lek og læring i barnehagen?

Intervju:

Barnehagens arbeid:

1. Hva synes du er viktig som barnehagelærer i overgangen fra barnehagen til skolen?
 - a. Hvilket samarbeid har dere med skolen?
 - b. Hvilke erfaringer bør barna få i møte med skolen i det siste året i barnehagen?
 - c. For eksempel: Hva legger dere vekt på i arbeidet med overgang fra barnehage til skole?
2. Har du noen erfaringer fra arbeid med 5-åringene i barnehagen? Kan du si litt om hva dere legger vekt på og hvordan dere organiserer arbeidet?
3. Hvilke forventninger tror du barna har til det pedagogiske arbeidet i det siste året i barnehagen?

Barnehagens sammenheng med kontinuitet i overgangen fra barnehage til skole:

1. Hva legger du i begrepet at barnet er «skoleklar»?
2. Hvordan kan skolen komme i nærmere kontakt med barnet i barnehagen tenker du?

Barns læring i overgangen:

1. Hvordan kan man som barnehagelærer forberede barna på en god skolestart?
 - a. På hvilken måte tenker du at de eldste barnehagebarna lærer best?
 - b. Hva legger dere vekt på i forhold til barns læring?
 - c. Hvilke erfaringer ønsker dere at skolestarterne skal få ta del i?
 - d. Hva slags erfaringer tenker du er viktig å legge til rette for? Har du noen eksempler på slike erfaringer?
 - e. Har du noen eksempler på hvordan dere forstår forholdet mellom lek og læring hos skolestartere?
2. Hvilket fokus bør man ha på barns læring i barnehagen i det pedagogiske arbeidet med barn i overgangen fra barnehagen til skolen?
 - a. Kan barna noen gang lære for mye i barnehagen, slik at det blir «kjedelig» å begynne på skolen?
 - b. Har du noen eksempler på pedagogiske opplegg for førskolebarn?
3. Synes du at det kan bli for mye fokus på barns læring i barnehagen?
 - a. Hvordan kan barns læring av språk tilfredsstille barnas undring og utforskertrang i 5 årsalderen? Hva mener du?
4. Hva vil du vektlegge i ditt pedagogiske arbeid med barn i førskolealderen?

Avslutningsvis

1. Kan du si de tre første ordene du tenker på når du hører barns overgang fra barnehage til skole?

Debrifing:

- Nevn noen hovedpunkt som intervjuet har gitt meg innsikt i

- Er det noen spørsmål du lurer på før vi avslutter?

8.2 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«*Barns læring i overgangen fra barnehage til skole*»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjektet med tema overgangen fra barnehage til skole. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Hva trenger barna at jeg som barnehagelærer har kompetanse om i overgangen barnehage skole?

Problemstilling: Hva legger barnehagelærere vekt på i forhold til lek og læring i overgangen barnehage til skole, og hvordan kommer dette til uttrykk i det pedagogiske arbeidet med skolestarterne?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som blir brukt i mitt bachelorprosjekt er kvalitativ metode. Min forståelse og tolkning av intervjuet vil skape ny forståelse av prosjektets tema. Innsamlet data vil noteres under intervjuet på pc, hvor de opplysningene som oppgis vil skrives ut og slettes på dataen.

Hvis du velger å delta i prosjektet så innebærer det at jeg kan bruke de svar du gir i en drøfting, sammen med teori og funn fra intervju fra en annen informant. Hvis du ønsker å lese over intervjuet, og bachelorprosjektet i etterkant så er det bare å si ifra.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Den som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon er mine veiledere Signe Marie Hanssen og Mariann Doseth.

Ditt navn og kontaktopplysningene dine vil jeg lagre på egen navneliste som er adskilt fra øvrige data med egen kode som lagres.

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 06.05.2020. Alle personopplysninger vil bli slettet innen prosjektslutt.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved.
- Vårt personvernombud: Hans Christian Ristad, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning. Epost: hcr@dmmh.no og tlf: 73805296

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Signe Marie Hanssen smh@dmmh.no, 73568369 og Mariann Doseh mndo@dmmh.no,
40490719

Student:

Ann Charlotte Hamnes Emilsen, emilsen_97@hotmail.com, 46852169

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Studenten må kunne dokumentere for veileder at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

Hvis foreldre/verge samtykker på vegne av barn eller andre uten samtykkekompetanse, må du innhente tillatelse fra foreldene.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Overgangen fra barnehage til skole*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervjuet.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca.
06.05.2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)